

werden gemaakt dat het beter leek, uit het zuiden in plaats van uit het oosten de Hongaarse laagvlakte binnen te dringen.

Inderdaad, toen het Rode Leger op 20 augustus met 90 divisies de in Roemenië staande Roemeense en Duitse divisies begon aan te vallen (Hitler had voordien uit Roemenië een aantal divisies naar andere sectoren van het Oostelijk front moeten overbrengen), bleek spoedig dat er geen houden meer aan was. De Roemeense troepen gaven de strijd op of liepen zelfs naar de Russen over. Het grootste deel van de Duitse troepen werd omsingeld, het heropgerichte Duitse Zesde Leger werd voor de tweede maal vernietigd. Op 23 augustus kwam de met Duitsland verbonden regering-Antonescoe ten val, zeven dagen later hadden de Russen de voor Duitsland belangrijke aardolievelden van Ploësti in handen, weer een dag later, 31 augustus, trokken zij de Roemeense hoofdstad Boekarest binnen. Al die overwinningen hadden belangrijke gevolgen: op 26 augustus zegde Bulgarije het Duitse bondgenootschap op, op 28 augustus werd in Hongarije een nieuwe regering gevormd die er kennelijk ook al naar zou streven zich van de Duitsers los te maken, en op 29 augustus brak in Slowakije een opstand uit; die opstand (welke in tegenstelling tot die in Warschau van meet af aan steun uit de Sowjet-Unie ontving) hadden de Duitsers pas na twee maanden bedwongen waardoor achter het Oostelijk front althans dat gevaar werd bezworen.¹ Overigens was de gehele periode van 22 juni (inzet van het offensief tegen de *Heeresgruppe Mitte*) tot 1 september voor de *Wehrmacht* aan het

¹ Toen de Duitsers in maart '39 Bohemen en Moravië bezetten en als *Protektorat* aan Duitsland toevoegden, maakte Slowakije zich van Tsjechoslowakije los en plaatste het zich onder Duitse bescherming. Het kreeg een clericaal-fascistische regering die met één divisie aan de Duitse veldtocht in Rusland deelnam. In de herfst van '43 liep een groot deel van die divisie naar de Russen over. Naarmate de kansen voor Duitsland keerden, werd de stemming in Slowakije meer anti-Duits. In het verzet waren de Slowaakse communisten het actiefst en in de tweede helft van '43 slaagden twee uit de Sowjet-Unie gearachuteerde Slowaakse communisten er in, een clandestien anti-Duits eenheidsfront te vormen. Eind '43 vormden de verzetsgroepen een Slowaakse Nationale Raad. Die Raad ging samenwerken met officieren van het sinds '39 opgebouwde Slowaakse leger die meenden dat de Slowaken tegen hun regime en tegen de Duitsers in opstand moesten komen zodra de Russen de Dukla-pas in de Karpathen bereikt hadden welke toegang geeft tot het oosten van Slowakije (zie kaart III op pag. 23). Van de lente van '44 af waren in Slowakije evenwel ook partisanengroepen actief en eind juli arriveerde er een eerste partisanengroep die uit de Sowjet-Unie afkomstig was; meer van die groepen volgden, tezamen een paar honderd man tellend.

Toen de Russen eind augustus de Dukla-pas naderden, maakten de oppositionele officieren zich gereed, het sein tot de opstand te geven. Aanleiding tot die opstand